

Försvarsutskottets yttrande

1992/93:FöU10y

Saneringsprogram för de offentliga finanserna
1994—1998

1992/93
FöU10y

Till finansutskottet

Finansutskottet har den 29 april 1993 beslutat bereda försvarsutskottet tillfälle att avge yttrande över proposition 1992/93:150 med förslag till slutlig reglering av statsbudgeten för budgetåret 1993/94, m.m. (kompletteringspropositionen) jämte motioner.

Propositionen

Regeringen föreslår i proposition 1992/93 bilaga 1 ett saneringsprogram för de offentliga finanserna 1994—1998 uppgående till 81 miljarder kronor. Härav skall begränsningen av den offentliga konsumtionen uppgå till ca 35 miljarder kronor.

Regeringen anger att den statliga verksamheten kommer att utsättas för omfattande krav på rationaliseringar och effektiviseringar.

Inom försvarsutskottets beredningsområde framhåller regeringen att om omvärldsutvecklingen blir gynnsam kommer det att påverka utgiftsnivån i 1997 års försvarsbeslut.

Regeringen föreslår bl.a. att riksdagen godkänner saneringsprogrammet för de offentliga finanserna på 81 miljarder kronor för åren 1994—1998.

Motioner

Med anledning av propositionens bilaga 1 har avgivits en motion med yrkanden som kan hänföras till försvarsutskottets beredningsområde, den socialdemokratiska partimotionen Fi92 yrkande 3 till den del det berör långsiktiga besparingar inom försvaret och yrkande 18.

Försvarsutskottet

Försvarsutskottet vill inledningsvis framhålla att 1992 års försvarsbeslut innebär att betydande krav ställs på rationaliseringar inom totalförsvaret under försvarsbeslutsperioden 1992—1997. Sålunda genomförs omfattande organisatoriska förändringar genom att ett 20-tal för närvarande självständiga myndigheter läggs ned, slås ihop eller flyttas samt genom nedläggningar av krigsförband, bl.a. minskar antalet armébriga-

der till 16. Antalet brigader har därmed i stort halverats sedan slutet av 1980-talet. Vidare kommer antalet anställda inom försvaret att minska med ca 6 000 under försvarsbeslutsperioden.

Riksdagen har mot bakgrund av dessa rationaliseringar fastställt de ekonomiska ramarna för totalförsvarets militära och civila delar för perioden 1992—1997.

Utskottet har med beaktande av vad som ovan anförts intet att erinra mot vad som i propositionen har anförts om utgiftsnivån i 1997 års försvarsbeslut.

I den socialdemokratiska partimotionen Fi92 framhålls att den krympning av det militära försvaret som nu pågår i flera länder i Europa gör det möjligt att också i Sverige ompröva försvarsutgifterna.

Långsiktiga besparingar som leder till lägre anslag fr.o.m. budgetåret 1994/95 uppnås enligt motionärerna genom att försvarsprisindex inte räknas upp till följd av kronans depreciering i november 1992. Vidare föreslås att den årliga uppräkningsen med den s.k. teknikfaktorn avskaffas från 1997/98. Under senare delen av 1990-talet kommer detta att leda till besparingar i storleksordningen 5—6 miljarder kronor.

För budgetåret 1993/94 bör enligt motionärerna försvarets anslagsram minskas med 600 miljoner kronor (yrkande 18). Detta skall ske genom att importen av försvarsmateriel minskas med 200 miljoner kronor. Antalet värnpliktiga som kallas in de närmaste åren bör minska med 3 000—4 000 vilket leder till en besparing på 200 miljoner kronor redan 1993/94. Dessutom bör anslagen inom den civila delen av totalförsvaret reduceras med 200 miljoner kronor genom en minskning av reservationerna bl.a. för industriella åtgärder och genom försäljning av materiel.

Utskottet erinrar om att i ett internationellt perspektiv det svenska försvarets ekonomiska nivå under en följd av år varit oförändrad eller minskat samtidigt som omvärldens stridskrafter tillförts ökade resurser. Utskottet erinrar vidare om att riksdagen för det militära och det civila försvaret har fastställt de ekonomiska ramarna för såväl perioden 1992—1997 som för budgetåret 1993/94. Dessa ramar förutsätter att betydande rationaliseringar genomförs inom totalförsvaret. Utskottet anser inte att ytterligare neddragningar såsom föreslås i motion Fö92 (s) är förenliga med 1992 års försvarsbeslut. Vad avser förslagen om försvarsprisindex, den s.k. teknikfaktorn samt utbildningsvolymen värnpliktiga har utskottet i betänkande 1992/93:FöU9 föreslagit avslag på yrkanden med motsvarande innebörd. Utskottet gör nu samma bedömning. De av motionärerna föreslagna reduceringarna av försvarsmateriel kommer enligt utskottet att försämra den materiella förnyelse som utgör en viktig del av försvarsbeslutet. Beträffande motionärernas förslag om reduceringar inom det civila försvaret vill utskottet påminna om att i 1992/93:FöU9 redovisas med anledning av proposition 1992/93:100 bilaga 5 att beredskapsläget inom funktionen Försörjning med industrivaror inte är godtagbart, varför inriktning och mål enligt försvarsbeslutet inte bör ändras. Utskottet har i sammanhanget inhämtat att de reserverade medel för industriella åtgärder som motionärerna vill reducera redan bedöms helt intecknade genom ingångna bered-

skapsavtal. Utskottet förordar således mot bakgrund av det anförda att motion Fi92 (s) yrkande 3 i den del det berör försvaret och yrkande 18 bör avslås.

1992/93:FöU10y

Stockholm den 13 maj 1993

På försvarsutskottets vägnar

Arne Andersson

I beslutet har deltagit: Arne Andersson (m), Sture Ericson (s), Ingvar Björk (s), Gunhild Bolander (c), Barbro Evermo Palmerlund (s), Christer Skoog (s), Jan Erik Ågren (kds), Sven Lundberg (s), Stig Grauers (m), Karin Wegestål (s), Henrik Landerholm (m), Britt Bohlin (s), Jan-Olof Franzén (m), Sven-Olof Petersson (c) och Åke Carnerö (kds).

Från Vänsterpartiet, som inte företräds av någon ordinarie ledamot i utskottet, har suppleanten Jan Jennehag (v) närvarit vid den slutliga behandlingen av ärendet.

Avvikande mening

Sture Ericson, Ingvar Björk, Barbro Evermo Palmerlund, Christer Skoog, Sven Lundberg, Karin Wegestål och Britt Bohlin (alla s) anser

dels att den del av utskottets yttrande som börjar med "Försvarsutskottet vill" och slutar med "ompröva försvarsutgifterna" bort ha följande lydelse:

I den socialdemokratiska partimotionen Fi92 framhålls att den krympning av det militära försvaret som nu pågår i flera länder i Europa gör det möjligt att också i Sverige ompröva försvarsutgifterna.

Försvarsutskottet kan liksom motionärerna konstatera att i hela Europa nu pågår neddragningar av det militära försvaret. Samtidigt ökar försvarsutgifterna år för år i Sverige. Även i vårt land bör de säkerhetskäpande åtgärderna omprövas och omprioriteras i likhet med vad som sker i vår omvärld. På så vis bör enligt utskottets uppfattning även de svenska försvarsanslagen kunna anpassas till en lägre nivå än för närvarande. De bör räknat från anslagsramen 1991/92 hållas på en reellt oförändrad nivå.

dels att den del av utskottets yttrande som börjar med "Utskottet erinrar" och slutar med "bör avslås" bort ha följande lydelse:

I proposition 1992/93:150 bilaga 1 anføres att utgifterna för den offentliga konsumtionen bör hållas reellt oförändrade. *Utskottet* anser att detta bör gälla även för försvaret. Det leder i sin tur till att den s.k. teknikfaktorn, som innebär ett reellt påslag utöver gängse kompensation för inflationen, bör omprövas.

Statsmakterna har i olika sammanhang fastställt att olika grupper i samhället inte skall få någon kompensation för den köpkraftsförlust

som de drabbades av till följd av nedskrivningen av den svenska kronans värde 1992. Utskottet anser att detta bör gälla även för våra försvarsmyndigheter på samma vis som t.ex. för pensionärer och handikappade.

Utskottet biträder således förslaget i den socialdemokratiska partimotionen Fi92 att kompensation från budgetåret 1994/95 engångsvis inte skall få utgå till försvaret för den nedskrivning av kronkursen som skedde i november 1992. Utskottet anser vidare att försvarsanslagen från 1997/98 inte bör få någon real kompensation enligt den s.k. teknikfaktorn.

Vad beträffar budgetåret 1993/94 anser utskottet att totalförsvaret i nuvarande ekonomiska situation måste bidra med besparingar i likhet med vad som sker inom andra samhällssektorer. Det i motion Fi92 (s) framförda förslaget (yrkande 18) att försvaret skall spara totalt 600 miljoner kronor under detta budgetår anser utskottet är ett rimligt bidrag från en samhällssektor med en total årlig anslagsram på ca 40 miljarder kronor. Sålunda bör 200 miljoner kronor kunna sparas på minskad import av krigsmateriel och ytterligare 200 miljoner kronor genom neddragning av de stora reservationerna inom anslaget för industriella åtgärder och genom försäljning av materiel inom det civila försvaret i linje med vad som föreslås av motionärerna. Utskottet förutsätter vidare att den stora reserven av brigadutbildade värnpliktiga inom armén nu kommer att utnyttjas i brigadorganisationen som de är utbildade för samt att den årliga utbildningsstocken värnpliktiga anpassas här till. Det är också en konsekvens av den ändrade värnpliktslagen som endast medger att värnpliktiga utbildas för krigsorganisationens behov. Detta bör enligt utskottets mening medge en ytterligare reducering av försvarsanslagen för budgetåret 1993/94 på 200 miljoner kronor.

Utskottet förordar således mot bakgrund av det anförda att motion Fi92 (s) yrkande 3 i den del det berör försvaret och yrkande 18 bör bifallas.